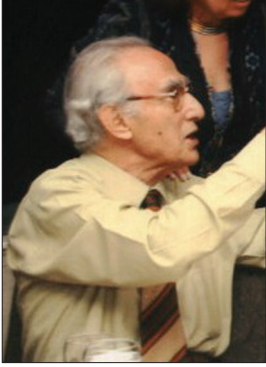

Cerrahpaşa'dan Çapa'ya

Prof.Dr. Edip Aktin

İstanbul Tıp Fakültesi'nden 1947 yılında mezun oldum. "Leyli Tıp Talebe Yurdu"nda "Leyli meccanî" okumuştum. Askerliğimi yaptıktan sonra 4.5 yıllık "Mecburî Hizmet" dönemine sıra geldi. "Frengi Savaş Tabipliği"ne ayrılmıştım. Dört aylık deri hastalıkları kursundan sonra Maraş ve Malatya'nın ilçelerinde göreve başladım. Genelde gezici bir görevdi bu. İlçenin bütün köy ve mezraalarını at, katır, eşek ne bulursak onunla dolaşır, sıklıkla da yayan-yapıldak düşerdik yollara. Gittiğimiz köyde

önce tellâl bağırtırdık: "Eşitin ha! Duyduk duymadık demeyin. Doktorlar geldi. Herkeş horantacak (ailesiyle birlikte) muayeneye gelecek." Tüm köy halkını frengi açısından muayene eder, gerekenlerden sifilis testleri için kan alırdık. Daha sonra, tespit ettiğimiz hastalar tedavi altına alınır.

15 Mayıs 1953 tarihinde Mecburî Hizmet süremi tamamlayınca Cerrahpaşa Nöroloji Kliniği'ne asistanlık için başvurudum. Ne mümkün! Ancak volonter asistan olarak kabul edildim. Yani maaşsız asistanlık, üstelik uzmanlık süresinden de sayılmıyor, resmi bir tarafı yok. Fahrî asistanlık sıram ancak 14 ay sonra geldi. Yani, 14 ay pîr aşkına çalıştıktan sonra. Asistanlığımın çok büyük bölümünü fahri asistan olarak geçirdim: Maaşsız, ama süreye sayılan asistanlık. Maaşlı kadroya geçişim uzmanlık süremi son 3-4 ayında mümkün oldu.

O yıllarda Klinik Direktörü Prof. Dr. Necmettin Polvan'dı. Necmi Bey, hastaları geniş bir bakış açısıyla ele alan iyi bir klinisyendi. Yakın tarihlerde Amerika'dan dönmüştü. Disiplinli ve asistanlara karşı mesafeliydi. Hocalardan Prof. Dr. Kenan Tükel, Fransa ve Kanada'da elektroensefalografi çalışmış, iyi bir nörofizyoloji eğitimi almıştı. Kenan Hoca'nın Cuma Seminerleri ünlüydü. Bu seminerlere başka kliniklerden de katılım olurdu. Özellikle Çapa Psikiyatri Kliniği asistanları görev alırlar, aktif olarak katılırlardı tartışmalara. Çapa Psikiyatrisi'nin daha sonraki yıllarda hoca kadrosunu bu seminerlerde tanıdım, yakın dostluklar kurdum. Prof. Dr. Sabahattin Kerimoğlu, günün olanakları içinde serebral anjiyografi ile ilgilenirdi. Ağabey yakınlığı içinde görürdük kendisini. Bir süre sonra, Amerika'da iyi bir nöroşirürji eğitimi almış olan Prof. Dr. Feyyaz Berkay da katıldı kadromuza. Dr. Bedriye Kot ve Dr. Nedim Zembilci başasistan olarak görevliydi. Dr. Kot daha sonraları Ege Üniversitesi Nöroloji Kliniği'nin kurucusu oldu. O günlerde beraber asistanlık yaptığımız, daha sonraları öğretim üyesi olan isimlerden Turgut Zileli, Orhan Kalabay, Hıfzı Özcan ve Erdoğan Özdamar'ı hatırlıyorum.

Nöroloji uzmanlığı o zamanlar 3 yıldır. Bunun 2 yılı Nörolojide, 1 yılı da Psikiyatride geçiyordu. Sonunda Nöropsikiyatri ünvanı kazanılıyordu. Ben de nörolojideki süremi doldurup 1956 yılında psikiyatri rotasyonu için Çapa'ya gittim. Psikiyatri Kliniği bir yıl önce, 1955'te, Bakırköy'den Çapa'ya nakledilmiş, yeni yapılan bir binaya taşınmıştı. Her ihtiyaç önceden hesaplanarak yapılmış, güzel bir binaydı bu. Prof. Dr. İhsan Şükrü Aksel ve Doç. Dr. Kazım Dağyolu öğretim üyesiydiler. Önceden tanıdığım Burhanettin Noyan, Selim Özaydın, Ayhan Songar, Özcan Köknel, Özcan Öktem, Kriton Dinçmen, Rana Kartal, Fuat Aziz Göksel kadronun aklıma gelen isimleri. Birkaçı Doçent olmuş, diğerleri başasistan ve asistan olarak çalışıyorlardı. İhsan Şükrü Hoca yakışıklı, sevimli, canayakın, görmüş geçirmiş bir insandı. Yumuşak, sabırlı, hoşgörülüydü. Sabahleyin koridorda rastlaştığımızda güleriyle "Bonjur evlâdım" diye selâm verişini hep hatırlarım. Uluslararası bilim dünyasında da tanınan ve sevilen bir kişiydi.

İki yataklı asistan odalarından birine yerleştim. İlk oda arkadaşım Özcan Öktem'di. Güç adam beğenen, bilgili, kültürlü bir insan. O sıralarda insülin koma tedavisinde ilgili bir kitap hazırlıyordu. Bayılırdım Özcan'la sabahlara kadar tartışmaya, damarına basmaya. Çok şey öğrendim ondan. Daha sonraki oda arkadaşım Fuat Aziz Göksel oldu. Sevimli, yumuşak, tatlı gülüşlü, geniş kültürlü, şiir ve edebiyat zevki olan bir çocuktur. İyi bir hafızası vardı. Yalnız biraz dağınık ve yavaştı. Bu yüzden tezini hazırlaması epey gecikmişti. İ. Şükrü Hoca'nın bu konuda gösterdiği hoşgörüyü hatırlarım.

Daha sonra Cerrahpaşa'da Erdoğan Özdamar da rotasyona gelince keyfimiz tamamlanmıştı. Şakalar, takılmalar, muziplikler bazen sınırı aşardı. Ama hiçbir zaman birbirimize kırılıp küstüğümüz olmadı. Bu işlerin başında Ayhan Songar gelirdi. Bir keresinde, kolay kolay unutulmamacak birşey yaptı. Asistanlar arasında hepimizden epeyce yaşlı, çocuk çocuk sahibi bir arkadaşımız vardı. Evi İstanbul'a yakın bir şehirdeydi. Hafta sonu uçakla gidip dönerdi. Bir gün bu arkadaşımız asistan banyosunun duşunda yıkanırken Ayhan'ın aklına bir şeytanlık geldi. Fotoğraf makinesini sehпасıyla banyonun kapısını göreceğ şekilde monte etti. Sonra duşun sıcak suyunu ayarlayan dış vanasını sonuna kadar açınca banyodan bir ses: Yandım! Ve arkadaş kapıdan fırlayınca deklanşöre bastı: "Şrak!" O "poz"unu Ayhan'ın elinden alana kadar çocuk akla kararı seçmişti.

Beni insülin koma tedavisinde görevlendirdiler. Bu iş için bir oda ayrılmıştı. Sabahleyin hastaların insülinlerini yapar, komaya girişlerini izler, bir süre sonra gavajla veya damardan şeker verip komadan çıkışlarını sağlardık. O yıllarda İngiliz nörolog H. Jackson'ın sinir sisteminin kademeler halinde organizasyonunu açıklayan görüşleri aramızda çok konuşulan bir konuydu. Koma sırasında kortikal fonksiyonlardan başlayıp beyin sapına doğru ilerleyen dezenteegrasyon belirtilerini izlemek gerçekten çok öğreticiydi.

Psikiyatri Kliniği'ndeki rotasyon günlerini hâlâ zevkle hatırlıyorum. O zamanlar nöroloji ve psikiyatri uzmanlık eğitimi, alacağımız Nöropsikiyatri Uzmanı ünvanına uygun düşecek bir anlayışta yapılırdı. Karşılıklı rotasyon süresi 1 yıldır ve çok ciddiye alınırdı. Ben bu süre içinde yerli kaynaklardan başka yabancı dilde birkaç psikiyatri textbook'u okuduğumu hatırlıyorum. Orada çok şey öğrendim, bugün de devam ettirdiğimiz dostluklar kazandım. O rahat ve huzurlu hava içinde ne güzel bir yıl geçirdik! Klinik, o bekarlık günlerinde, babamın evi kadar sıcaktı. Orada yer içer, yatar kalkardık.

Nihayet bir yıllık rotasyon sürem doldu. Cerrahpaşa'ya döndüm. 1957 ilkbaharında imtihana girip "Nöropsikiyatri Uzmanı" oldum. Gönülümde yatan, başasistan olarak Klinikte kalmaktı. Evet, Necmi Bey'den teklif aldım ama farklı bir teklifi bu. Hoca, Klinikte bir Nörokimya Laboratuvarı kurup başına geçmemi istiyordu. Ben ise o güne kadarki formasyonuma ters düşen bu teklifi kabul etmiyordum. Klinik nörolojiye devam niyetindeydim. İki ay kadar karşılıklı inatlaştık. Bu süre içinde ben yeniden, kendimi baba evinde hissettiğim Psikiyatri Kliniği'ne sığındım. Konukseverliklerini gine esirgemediler benden. Nihayet günün birinde Necmi Bey'den beklediğim telefonu aldım ve Cerrahpaşa Nöroloji Kliniği'nde göreve başladım. 1957-60 yılları arasında gerçekten yoğun ve yorucu bir başasistanlık devresi geçirdim.

Zaman hızla akıp geçti. 1960 Aralık'ında Doçentlik imtihanına girdim ve kazandım. İmtihandan kısa süre önce 147'ler olayı patlak vermişti. Bu, Üniversite fakültelerinde gruplaşmalara ve çekişmelere yolaçtı. 147'ler olayı bir şekilde çözümlenip ayrılan hocalar Kürsülerine döndükten sonra İstanbul Tıp Fakültesi, Cerrahpaşa ve Çapa'da, ilerde iki ayrı fakültenin çekirdeğini oluşturacak şekilde iki ayrı grupta organize olmağa başladı.

İşte bu örgütlenme çerçevesinde Prof. Dr. Kenan Tükel'in başkanlığında, Doçent olarak ben, Uzman Dr. Aynur Baslo ve Asistan Dr. Erhan Oğul, Çapa Nöroloji Kürsüsü'nü (Bugünkü İstanbul Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı) kurmak üzere görevlendirildik. Çapa'ya giderken elimizde refleks çekicimizden başka bir şey yoktu. Orada Psikiyatri Kliniği'nin 8-10 odasına sığındık ve 19 yıl boyunca bu elverişsiz koşullar altında bir üniversite kliniğinin her türlü görevini yerine getirmeye çalıştık. 1971'de kürsüler yeniden bağımsız oluncaya kadar, Nöroloji, Psikiyatri ve Nöroşirürji Klinikleri Prof. Dr. İhsan Şükrü Aksel'in yönetiminde bir bütünlük içinde çalıştılar. Yapılmakta olan Nörolojik Bilimler binasının inşaatı ancak 1982 yılında tamamlandı, Nöroloji ve Nöroşirürji Klinikleri yeni binaya yerleşti.

Bu arada benim Amerika'ya gitme işim çıktı ve 1963 yılının Ağustos sonunda izinli ayrıldım. Dönüşüm 1965'in sonunu buldu. İşte bu iki yılı geçen sürede kurulmakta olan Çapa Nöroloji Kliniği'nin bütün yükü üç kişiye, başlıca da Başasistan sıfatıyla Dr. Aynur Baslo'ya kaldı. Şöyle bir düşünüyorum da Kliniğin çekip çevrilmesi, yatan hastalar, poliklinik, asistan ve öğrenci eğitimi, klinikler arası konsültasyonlar... Büyük sorumluluk. Ben, Prof. Dr. Aynur Baslo'yu Çapa Nöroloji Kliniği'nin "Sadık ve fedakâr hâdimi" olarak niteliyorum. Sırası gelmişken Dr. Erhan Oğul'un Kliniğimizin bu sıkıntılı günlerindeki hizmetlerini anmak isterim. Kendisi daha sonra Bursa Uludağ Tıp Fakültesi Nöroloji Kürsüsü kurucuları arasında katıldı ve Kürsü Başkanlığı yaptı.

Psikiyatri Kliniği'nde kaldığımız sürede evsahibi klinikle önemli bir problemimiz olmadı. Zaten çoğu eski dostlarımızdı. Bazılarıyla ailece görüşüyorduk. Bu arada Metin Özek, Günsel Koptagel yurda dönmüşlerdi.

Rıdvan Cebiroğlu ile de tanıştık. Süleyman Velioglu, Kayhan Aydoğmuş, Özgür Polvan yeni isimlerdi. Bir büyük şansımız da Psikiyatri Kliniği'nde dahiliyeciler olarak Dr. Sevda Ceyhan'ı bulmamız oldu. Bu çok saygılı, iyi niyetli insan aynı zamanda bilgili, çalışkan ve titiz bir hekimdi. Üstelik iyi organize bir biyokimya laboratuvarını da idare ediyordu. Büyük yardımları oldu bize.

Bu arada hatırladıkça güldüğüm bazı olaylar da aklıma geliyor. Bunlardan birini söylemek istiyorum. Sanırım 70'li yılların ortalarıydı. Dekanlık, öğrenciler için kısa bir iç hastalıkları kitabı hazırlatma kararı verdi. Kitabın içinde 80-90'ar sayfalık birer nöroloji ve psikiyatri bölümü olacaktı. İşin koordinasyonunu bana verdiler. Nöroloji bölümünün hallettikten sonra, psikiyatri bahislerini arkadaşlara dağıtmasını Prof. Dr. Kâzım Dağyolu'ndan rica ettim. Kabul etti ve psikopatolojik sanatla ilgili kısa bir yazıyı veya resmi de Kliniğin Psikopatolojik Sanat Laboratuvarı'na hazırlatacağını söyledi. Birkaç hafta sonra psikiyatri bölümünü getirdiler. Kâğıtları karıştırırken bir de ne göreyim: Psikopatolojik Sanat bahsinde bütün sayfayı dolduran bir resim. İriyarı, erkek bir akıl hastası, başında huni, etrafında hezeyanlarını gösteren cümleler. Adam çıplak ve "bütün teferrüatıyla" mastürbasyon yapıyor. Kâzım Bey'i gördüm, resmin çıkarılmasının iyi olacağını söyledim. Belki birşeyler yapılabileceğini söyledi. İki gün sonra tekrar buluştuğumuzda resme baktım: Belden aşağısını makasla kesip atmışlar, "meşgul durumdaki" sağ elini de bilekten budamışlardı. İlk bakışta problem halledilmiş gibi görünüyordu ama adamın sağ kolunun kalan kısmı, açıklanması zor bir şekilde havada kalmıştı.

Amerika'dan 1965 yılının sonunda döndüm. Kenan Hoca ve arkadaşlar zor bir işi başarmışlar ve tıkr tıkr işleyen bir klinik kurmuşlardı. Yer problemimiz devam ediyordu şüphesiz. Onu ancak Nörolojik Bilimler binasının tamamlanıp da Nöroşirürji Kürsüsü'yle birlikte 1982 yılında oraya taşınınca çözebildik, ama bir nöroloji merkezinin bütün üniteleriyle birlikte organizasyonu, Psikiyatri Kliniği'nde bu yetersiz şartlar içinde çalışırken başlamıştı. Bu başanda, 1968 yılında bize verilen üç öğretim üyesi kadrosuna eskiden beri tanıdığımız Hıfzı Özcan, Ahmet Çalışkan ve Coşkun Özdemir'in yerleşmesinin büyük rolü oldu diye düşünüyorum. Ahmet Çalışkan, Kenan Hoca'nın başarıyla yürüttüğü EEG ve Epilepsi konusundaki çalışmaları tükenmez heves ve gayretiyle daha da hızlandırdı. Hıfzı Özcan kendini Çocuk Nörolojisi alanında yetiştirmişti ve yeni binamızda da bu dalın kurucusu oldu. Coşkun Özdemir, uzun yıllardan beri uğraştığı periferik sinir sistemi ve kas hastalıkları (Nöromusküler hastalıklar) ile ilgili çalışmalarına devam etti. Aynur Baslo zaten Norveç'teki çalışmalarından yurda dönünce kurduğu EMG laboratuvarında büyük deney sahibi olmuştu. Gencay Gürsoy da Norveç'e gitmiş ve orada büyük eksikimiz olan nöroradyoloji konusunda çalışmıştı. Bu birinci kuşağın yanında yetişen bugünkü öğretim üyeleri, Nöroloji Anabilim Dalı'nın hemen her alanında, bugün sayıları 12'yi bulan Bilim Dalı, Birim ve Özel Poliklinikler şeklinde organize olmuş bir çalışma düzeni içinde hizmet vermekteler. Zaman zaman, 43 yıl önceki kuruluş günleri düşer aklıma: Sahi, biz Cerrahpaşa'dan Çapa'ya gelirken yalnız dört kişiydik.

Bitirirken, 1981 yılından beri emekli olduğumu söyleyeyim. Bu notları gözden geçirirken ne kadar çok hocamın ve dostumun aramızdan ayrıldığını görünce hüznlendim. Geçmiş günlerin bir yığın anısıyla gözümün önüne geldiler. Hepsini sevgi ve saygıyla andım.